

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 10.

Fylke: Sogn og Fjordane

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Selje

Emne: Lynging og mosing

Bygdelag: Stadlandet

Oppskr. av: Ole Kr. P. Fure

Gard: Fure indre.

(adresse): Drage Nordfjord

G.nr. 48 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

A. Lyng blir sanket.

Av og til blir der sanket lyng og myr (med myr menes gras som vokser på myr), til dyrefor. Dette forekommer bare om våren, når man slipper opp for høy og annet stråfor. Jeg kjenner til at enkelte for ca. 20 år siden, slo lyng til for, om høsten, for å spare på stråforet.

3. Man bruker en vanlig stutturv til lyng, enkelte en langorv, og tidligere har jeg hørt at det forekom at man brukte sigd, til lyngskjøring. Men det mest brukte er stutturv.

Lyngen rakes så sammen med høy=river, og stappes i sekker. Det vanlige er at slå, nok til 3 - 4 dager ad gangen.

4. det er like meget mannfolkarbeid som kvinnfolkarb. men som vanlig blir det kvinnfolk som slår lyng, da mannfolk er opptatt med annet arbeid, som f.eks. fiske.

5. Lyngslåing forekommer så lite, at det blir mange år mellom hvergang der slås på samme sted.

6. Kan være så forskjellig. Her benyttes löypestreng, andre steder kjøres den, og atter andre steder blir det å bære den hjem på ryggen. Dette siste blir å nytte på nabogården, Ytre=Fure.

7. I låvebygningen, (Låg laden) (löden)

8. Det blir for det meste nyttet til ku=for, da de andre husdyr er sluppet på beite, før foret slipper opp. Dyrene får den alene, som tilskudsfor, og den er som vanlig så småhakket at ekstra hakking ikke er nødvendig. Formengde avhenger av om en har høy og eller halm, eller for en dag eller to er foruten så en må gi bare lyng og myr.

9. Lyng blir ikke reknet som godt for, bare som "Vommafyll" eller livberging til dyrene kan komme ut på beite.

B. lyng som beite.

1. Det forekommer sjelden, at dyrene, (ku og hest) med undtaket av sau og geit, blir drevet ut på beite höst og vinter. Derimot sau og geit, blir sluppet ut på beite når det er snebart, hele vinteren.

2. Sau og geit.

3. Det er fremdeles vanlig fremgangsmåte

4. Det reknes for godt for til disse dyreslag, men sauer får tilskot av høy hver dag, men ikke geiter.

B. II. Mosing.

1. Har aldrig hørt at det har været sanket mose til dyrefor.

Annen mose

1. Det har fra tid til annen, været sanket mose til bol, (underbreidsle) for gris, men ikke til grisefor.
2. Til dette er nyttet bare "gråmose" som vokser på steiner, samt "småmose" som vokser enkelte steder på svakt fugtig jord.

Mosen blir vanligvis revet av med henderne og puttet i sekk. Siste 25 år, har der ikke været tatt slik mose, det jeg vet om.

Lyng brukes også som brendsel. Det rives da med henderne, legges i börer i taug, og bæres, kjøres eller sendes hjem på löypestreng.

Det er et godt brendsel til å fyre opp med, og har i større utstrekning været nyttet til å koke med serlig kaffe om morgenen og om ettermiddagen. Lyng gir en ganske kraftig flamme og er et billigt brendsel.

Etter kvert som elektrisk strøm har nådd frem, er lyng til brendsel lagt ned. Det förte også med seg meget stöv rundt ovnen, også dette har litt etter litt redusert bruken av lyng som brendsel, men fremdeles er det nyttet av enkelte, som fremdeles ikke har elektr. strøm.